

Mali vodnik potovalcem na jug.

Skupno poučno potovanje slovenskih učiteljev in učiteljic.

(Konec.)

Osmi dan, 27. avgusta. Nedelja.

Gruž-Mostar. Odhod 9:35 z neretvansko železnico, ki se vrsti med najlepše evropske proge. Mimo Omble (Rijeke) z lepim pogledom v kanal Rožato, kjer privre Rijeka kot veletok iz tal. Potem po Krasu, kasneje lep pogled nazaj na obalo in morje. Pri Ivanici prične Hercegovina. V Humu treba prestopiti v drug vlak. Od Huma do Hutova vozi železnica po Popovem polju, dolu Trebinšice, ki je enako Cerkniskemu jezeru. Od junija do jeseni je suho in ga obdelujejo, ostali del leta pa je obširno 25 km dolgo jezero. Največjo širino ima pri Poljicah. V Gabeli pridemo k progi Metkovič-Mostar, ko smo prej premotri Krupo in Neretvo (Narenta). Gabela, stara benečanska trdnjava.

Po premoščanju rečice Trebežat se vidijo malo pred postajo Čaplina na levo znatni ostanki rimske trdnjave »Mogorelo«. Nasproti postaje Čaplina velik tobačni magacin. — Pri postaji Dretelj na nasprotnem bregu Neretve prezanimivo mohamedansko selo Počitelj, staro razbojniško gnezdo, lepa mošeja, razvaline starega, po kralju Tvrdku l. 1338. sezidanega grada. — Žitomislić. Poleg postaje nekoliko velikih bogumilskih kamnov. Na desnem bregu pravoslavni samostan z lepimi bujnimi nasadi. — Dolina Neretve se jako zoži, nato Buna. Preko reke Bune jako lep stari most (Kosorska čuprija), ne ve se za sigurno, ali je rimski ali turški.

Po premoščanju Jasnice Bišćepolje, dokler se dospe v

Mostar, prihod 3:20. Morska višina 59 m. — 20.000 prebivalcev. Na obeh straneh Neretve v ozki dolini med Humom in Podveležem. Visoka, skoro tropična temperatura. (Papadači, mosquito, jako nadležni. Zato zvečer okna zapreti, preden se užge luč!) Vegetacija subtropsko bujna. Narod krepak, samozavesten. Noša slična črnogorski, povse različna od bosanske. Največja znamenitost je stari most preko Neretve. Najbrž turški. V mestnem delu Zahumje katoliška cerkev v bazilikalnem slogu. Dalje velika pravoslavna katedrala in nad dva tucata mošej, ki so pa neznatne. — Čaršija (pazar). Sauerwaldova ulica in Velika Tepa (carina). — Turško pokopališče. Pravoslavna cerkev v bizantinskem slogu z lepim ikonostasom. Izpred cerkve lep razgled na mesto. Srbsko pokopališče. — Šola. — Prenočevanje.

Deveti dan, 28. avgusta. Ponedeljek.

Mostar-Sarajevo. Odhod iz Mostarja 9:45. — Po Bišćepolju do Hana Vojno. Potem Bjelopolje. Na vzhodu Porin-planina (do 1837 m). — Pri postaji Raškagora prične slikovita Neretvanska soteska, 30 km dolga, segajoča do postaje Jablanica.

Prva postaja v tej soteski Drežnica ob Drežanki. Pri postaji Grabovica je soteska najožja. Spomladi v soteski vse polno hudournikov in vodopadov, med njimi Prapovac ali Komadina. Za postajo Prenj dol Glogošnice, na desno velikansko gorovje Prenj z Lupoglavu (2100 m). — 75 m dolg most preko Neretve, potem Jablanica. Za Jablanico visok most preko Doljanke, potem mimo postaj Rama, preko Neretvice Ostrožak, Lisičić, postaja Konjica. Med potjo smo videli na levi gorovja Čvrstnica (najvišje hercegovsko 2227 m) in Čabolja planina, na desno Prenj in Velež. Konjica, mohamedansko mesitece. Lep kamenit most. — Tu zapusti železnica Neretvansko dolino in preide v dolino Trešćnice. Za postajo Podorožac se prične 18 km dolga zobača (Zahnradbahn). Proga se mnogokrat lahko zasleduje, ker se iz doline Travošnice zopet vije v dol Trešćnice. Pri Doljni Bradini lepi vodopadi. Postaja Ivan 876 m visoko. Razvodje med Adrijo in Črnim morjem in meja med Hercegovino in Bosno. Pri Rasteljici neha zobača. Potem Tarčin z lepim pogledom (desno) na Bjelašnico-planino (2063 m). Nato zopet kratka zobača do Pazarića. Ob Žujevini skozi sotesko Zovik mimo postaj Hadžići, Blažnj, Ilidže preko Miljačke v

Sarajevo. Prihod 5:10. — Mal izprehod po mestu. — Prenočevanje. Ako bo boljše kazalo, prenočimo v Ilidže, si ga ogledamo in drugo jutro odrinemo v Sarajevo. Če ne pa izlet semkaj.

Deseti dan, 29. avgusta. Torek.

Sarajevo (okrog 50.000 prebivalcev). Ogledovanje. Tobačna tvornica. — Po Hiseti, nekdanjem ciganskem delu preko potoka Koševo, na desno idilična Ali-paša-mošaja, pred njo turška kafana. — Na levo mestni park. — Čemaluša ulica. Na desno vladno poslopje. — Razpadlo turško pokopališče. — Ferhadija ulica. — Sejmišče (Markthalle). — Glavna pošta. — Katoliška katedrala. — Bosansko-hercegovski muzej. Prezanimive zoološke in etnografske zbirke. — Umetno-obrtni muzej. — Fran Josipova ulica. — Grška metropolitna cerkev. — Čaršija, povse orientalska. — Bezistan, španijolska prodajalnica. — Begova džamija, 1526—1530 sezidana. Jako slavna. Dragocene preproge. Aršin kamen ima vdolben oficialni aršin (turška mera). Sahat kula s turškim cifronikom na 24 ur. Kuršum medreša (hodžska šola). — Gornja Čemaluša. — Stara srbska cerkev. — Španijolski tempelj. — Šerijatska šola v Hrgića ulici. Mavriški slog. — Logavina ulica. Sinan tekija (samostan tulečih dervišev). — Preko Čaršije se dospe k rotovu, mavriško-bizantinski slog. — Kiraet hana (turška čitalnica). — Kafana Bendbaši, lep vrt ob Miljački. — Preko šehar-čehajin mosta Careva ulica. — Careva džamija, oficialna turška cerkev. — Konak deželnega šefa. — Justična palača. — Državni atelije za preproge. — Filipovičev trg. — Preko mosta na Appelov kai. — Protestantska cerkev. — Židovski tempelj. — Na levem bregu Miljačke španijolsko pokopališče. — Kaka ljudska šola. — Okolica: Na severu Hum in Gradanj, na vzhodu Mali Orlovac in Hrastova glava, na jugu Velika Kapa, Dragulac in debelo brdo, za tem visoki Trebević. Na zapadu rodovitno sarajevsko polje. — Na vzhodu kastel z rumeno in belo bastijo. —

Enajsti dan, 30. avgusta. Sreda.

Odhod iz Sarajeva ob 6:25 (za 2. progo) z bosansko-hercegovsko drž. železnico.

Postaje: Rajlovac, konec sarajevskega polja. — Reljevo. — Vogošća. Podlugovi. — Visoko. — Prej se zadnjikrat zazre Trebević. — Dobrinje. — Čatići. — Preko reke Bosna Kakanj-Doboj. — Gora. — Lašva. (Prih. 8:52.)

Tukaj se proga deli. Glavna na Bosanski Brod, druga (zanimivejša) preko Jajca — Banjaluke in Dobrlina v Zagreb.

Navedemo obe.

1. Janjići. — Zenica. — Vranduk, slikovit s starim gradom. — Nemila. — Han Begov. — Žepče. — Zavidović. — Globarica. — Maglaj, na desnem bregu Bosne, lepa mošeja in star grad. — Trbuk. — Usora. — Dobo, star kraljev grad. — Kotorska. Tu zapusti železnica dolino Bosne. — Velika. — Han Marica na razvorju Bosne in Ukline. — Velike serpentine. Derwent. — Novoselo. — Dospe do Save. Sijekovac. — Bosanski Brod. — Od tu dalje v Zagreb. —

2. Lašva, odhod 9:06. — Lašvanska soteska. — Vitez. — Bjela. — Dolac, na podnožju Vlašića. — Travnik. Staro zanimivo orientalsko mesto. Star kastel, ki ga je baje sezidal bosanski kralj Tvrdko II. — Na desno grob (turba) turškega svetnika Ismajil Babe pod 400 letnim velikanskim topolom. Potem razvalina Varošlug in dalje postaja Turbet. — Preko Lašve in Komarnice Goleš. — 1360 m dolg predor pod Komorskim sedlom (razvodje Vrbasa in Bosne). Komar 777 m. — Zobača. Oborci. — Dolnji Vakuf. Na jugu Vratnica planina (2000 m). — Babinoselo. — Vije-nac; na brdu razvalina Vinac grofov Keglevičev. — Ob Vrbasu dalje preko Kabarakta Plive (10.000 konjskih sil) v Jajce. Prihod 1:55. Eno najzanimivejših in najslikovitejših mest. Kakih 4000 prebivalcev. Luka Kula. — Grad. — Katakombe. — V cerkvi sv. Ivana v stekleni krsti okostje obglavljenega zadnjega bosanskega kralja Štefana Tomaševića. —

Iz Jajca (ob 2:30) vožnja z avtomobilom (10 K) po preslikovatih Vrbaških soteskah v Banjaluko 73 km. To progo štejejo med

najbolj velikanske v Evropi. — Skozi ozka, stara banjaluska vrata na levem bregu Vrbasa, dalje na desnem bregu. Na desno nad 400 let stari frančiškanski samostan Podmiljača, najstarejša katoliška cerkev v Bosni, Kmalu na to prva divja soteska (tjesno) skozi 360 m dolgi grebenki predor proti Vlasinjem Stijenam, skozi katere je drugi predor 44 m dolg. Ob Bijelih Stijenah dalje do konca soteske. Ob Vrbasu stari, primitivni mlini čudne oblike. Na nasprotnem bregu hudournik Ugar. Na levo čedna dolina Črne rijeke. Postaja Bočac. Nasproti vselo Vilma. Grad Bočac in mala mošeja na strmi steni. — Rodovitna dolina Agino selo. Druga soteska, 9 km dolga. — Stari grad Krupa na Manjači (levo), Tisovac planina (desno). — Pravoslavno selo Krupa, na levo čardak (vila) nekega bega. Zvečaj-grad. Tretja soteska (3 km). Jako divja, Veliko orlov gnezdi v nedostopnih stenah. Karanovac. — Novoselo. — Predmestje Gornji Šeher (mohamedansko). —

Banjaluka. Prihod 6:19, 25.000 preb. Polovica Mohamedancev. — Dve katoliški cerkvi, dve pravoslavni, dva židovska templja. in do 40 mošej. Najlepša izmed teh Ferhadija džamija, v glavni ulici Čaršije.

Dvanajsti dan 31. avgusta. Četrtek.

Odhod iz Banjaluke 7:40 z vojaško železnico Banjaluka-Doberlin, zadnji bosanski okraj, kamor dospe ob 11:08. Za Banjaluko imamo na levo frančiškanski samostan Petričevac, dalje ženski samostan Marija Zvezda. Železnica se vzpne na sedlo Kukovica, razvodje med Vrbasem in Uno. Potem dalje v dolini Gomjenice, dalje ob Sani, potem ob Uni do Hrvaške Kostajnice. Na nasprotnem bregu je Bosanska Kostanjica. Mimo Siska v Zagreb. Prihod 2:13 —

Ogledovanje Zagreba in razhod.

Priden in pošten deček

z dežele, ki ima veselje do barvarstva in snaženja oblek se sprejme takoj v kemični barvalnici in snažilnici oblek

Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip šte. 8.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priloga svojo bogato zalogo

stekla, porcelana, svetilk, okvir, šip kd. Tiskalnice za točke klapi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela. —

JULIJA ŠTOR

Ljubljana

Prešernova ulica šte. 5.

največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tenis in pristnih goiserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

SINGER „66“

šivalni stroj 20. stoletja
Kupujte samo v naših prodajalnicah ali od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana

Sv. Petra cesta 4.

Kranj

Glavni trg 53.

Kočevje

Glavni trg 79.

Novo mesto.

Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželeno pojasnilo; vzorci za vezenje, krpanje in šivanje zastav in franko.

Iv. Bonač

v Ljubljani

priloga svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznicu.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Najugodnejši češki nakupni vr.

Poletje 1911.

V. J. Havliček a bratr Kopelji, Poděbrady (Češko)

slavnoznani izvozni dom, pošilja franko

ново zbirko vzorcev modnega blaga, cefirov in sukna

opreme za neveste, Havličekove tkanine, damasta, brisalk, robov, garnitur itd. Vzorcev franko.

Letne novosti 1911

1 zavoj 40 metrov pralnih ostanokov praktično združenih za 18 K franko dostavljen. Od teh ne pošljemo vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličekova tkanina 1 kos 18 m za 12 K, boljše vrste 33 m za 16 K.

Specialiteta: Po-bradska kopališka tkanina 23 m za 22 K 40 v.

Založeno l. 1887.

XXV. letnik.

Pišite po vzorce!